

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

La iniciació dels estornells

ANDREU SOTORRA

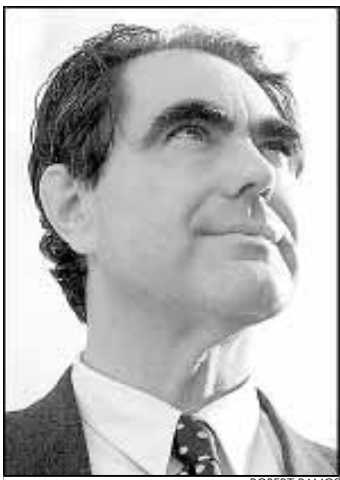
www.andreusotorra.com

Gabriel Janer Manila, *Vola, vola...*, *Josh!* Il·lustracions de Marta Balaguer. Col·lecció *El Vaixell de Vapor*. Editorial Cruïlla. Barcelona, 2002. A partir 7 anys.

Cada any, quan arriba la tardor, en segons quines grans ciutats camí del sud es produeix un espectacle de carrer amb entrada gratuïta que en alguna ocasió ha congregat l'admiració dels mitjans televisius. Es tracta dels estols d'estornells que sobrevolen alguna plaça arbrada buscant, al vespre, el recer de nit per reprendre el camí l'endemà.

A Barcelona, aquest especta-

Hi ha amor, por, perill, art, teatre, música i el viatge

Gabriel Janer Manila

cle té lloc a la plaça de Catalunya. Les característiques de les copes de l'arbreda, la combinació entre hàbitat poblat de dia i desert de nit els són favorables o providencials. El que fa que escullin cada any el mateix indret deu formar part de l'instint de la natura, que deixo per als especialistes del ram.

El conte breu *Vola, vola...*, *Josh!*, de Gabriel Janer Manila (Algaida, Mallorca, 1940), m'ha recordat aquest espectacle. El seu esbart d'estornells acaba en una ciutat, en una illa. Però abans, després d'un recorregut del nord al sud ple d'ensurts, descobreix el batec urbà i, com un visitant més, s'entafora en uns grans magatzems. El que no he vist mai, a la plaça de Catalunya, és l'assalt dels estornells a algun dels centres comercials que hi ha per visitar les rebaxes o la moda de les grans superfícies. Però la fantasia ho pot tot. Gran avantatge.

El conte té altres referències que el lector més madur recordarà. Per exemple, *Nils Holgersson*, de la premi Nobel Selma Lagerlöf, amb el viatge per Suècia amb les oques salvatges (el té la Magrana a *L'Esparver* de quan va commemorar el número 100 de la col·lecció), o *Joan Salvador Gavina*, de Richard Bach, amb l'individu inquiet que vol veure món pel seu compte, sigui quin sigui el risc.

En el conte dels estornells hi ha una petita història d'amor entre un estornell i una estornella petits, hi ha la por, el perill de la cacera, la descoberta de l'art, el teatre i la música i, finalment, el viatge per descobrir l'illa, "amb els seus límits, entre les ones". L'estornell protagonista del conte s'escapa de la mare, tot i que acaba arribant al mateix lloc. Estornell, com deia, troba estornella, però en un paratge que cal travessar burlant el monstre de cent ungles que es cruseix els ocells amb un *crash, crash* de pel·lícula de por, sense pietat: "Al ventre del monstre ningú no pot enamorar-se".

Els espantalls del camp i els camperols que foragiten els ocells a escopetades, i les estàtues humanes de la ciutat i els vigilants jurats dels grans magatzems són dues cares de la mateixa moneda. Florència i la fada que ha convertit en pinotxo un mentider o el titellarire que ofereix una representació amb titelles que fan teatre ple de mentides, també.

L'arribada al mar amb olor d'algues i llimona és una descripció només possible del viatge que topa per primera vegada amb un paisatge ancestral, que ell no havia experimentat mai. Adverteixo, però, que el conte és per a primers lectors i que l'autor destil·la hàbilment tot aquest rerefons que intento d'extreure'n.

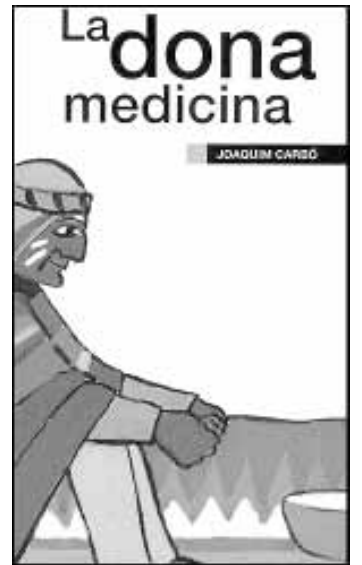
Marta Balaguer ha fet unes il·lustracions, reproduïdes en aquest cas en color, que es veuen molt condicionades per l'estornellam del conte. Ha representat algunes de les escenes més destacades. I ha concentrat la màxima expressivitat en tres de les làmines, aquelles que li permeten fugir del vol de l'estol: la reproducció imaginària del monstre (pàg. 41), la de la matança d'estornells a escopetades, amb un fons vermell que vol aparentar la sang bèl·lica (pàg. 61), i la del titellaire movent els fils d'un pinotxo arlequí (pàg. 79), aquesta, per mi, la millor de les tres i la que en un àlbum editat en cartoné permetria una magnífica portada que aquí, suposo que per exigències tècniques de composició, no pot tenir.

Suso de Toro, *L'ombra caçadora*. Traducció de Pau Joan Hernández. Col·lecció *Columna Jove*. Editorial Columna. Barcelona, 2001. A partir de 14 anys.

Josep Lorman, *Gork i Bemba, polissons*. Il·lustracions d'Andrés Cañal. Col·lecció *El Vaixell de Vapor*. Editorial Cruïlla. Barcelona, 2001. A partir de 9 anys.

Joaquim Carbó, *La dona medicina*. Il·lustracions de Carme Peris. Col·lecció *Grumets*. Editorial la Galera. Barcelona, 2001. A partir de 7 anys.

En una terra de ningú on pantalles gegants convertides en ulls policíacs escruten cada moviment, el gènere humà s'ha convertit en un exercit de titelles esclavitzats. Un periodista televisiu famós decideix morir per recuperar la dignitat com a persona i salvar els seus fills. Els dos orfes hauran d'aprendre a viure entre éssers deshumanitzats.

Bemba, un noi guineà que viu a Barcelona, i treballa al parc zoològic de la ciutat, roba el jove gorilla Gork engabiati i emprèn un llarg viatge, ple de dificultats, cap a la selva i la llibertat enyorada. El gorilla desconeix les bones intencions del seu alliberador i s'endinsa en la selva sense comiats.

Al poblat d'indis navahos arriba un home vell i malalt demanant ajuda. Ningú no li fa gaire cas, tret de Flor Pansida, una índia no gaire bonica però molt dolça, que en té cura com si es tractés del seu pare. Al seu costat aprèn l'art de curar qualsevol malaltia. El vell, que només ho és en aparença, canviarà el curs de la vida de la noia.

L'art de la parodia

JOSEP GÁLVEZ

CÒMIC

Joann Sfar, Lewis Trondheim i Christophe Blain, *La mazmorra/Amanecer: El camión*. Norma Editorial. Barcelona, 2001.

La *mazmorra* és una sèrie referencial sobre el gènere d'espasa i fantasia i sobre l'estructura narrativa derivada dels jocs de rol. És un relat en moviment continu, que juga fins a vorejar el límit de la coherència narrativa, amb les convencions, tant del gènere com del joc, fins a convertir-les en una plataforma per a l'expansió d'un teixit expansiu d'històries; de fet, l'univers de la sèrie s'ha estès després dels seus tres primers títols en dues branques: *Crepúsculo* i *Amanecer*, que exploren el seu futur i passat. Aquesta proposta lúdica es complementa amb un tracta-

ment paròdic que ridiculitza, tant amb el guió com amb la grafia, l'essència mitificadora dels referents, i ho fa amb ironia però sense fer-ne sang, sense renunciar a la ingenuïtat, com si no es volgués trencar amb la voluntat de divertir-se i de compartir amb el lector aquest esperit juganer.

QUÍMICA FABULISTA

La mazmorra és una encertada combinació de fantasia, saviesa narrativa i humor que sorgeix de la química fabulista existent entre Sfar i Trondheim, dos joves autors francesos, prolífics

guionistes i dibuixants (més brillants en el primer aspecte que en el segon, en què es conformen a ser funcionals tot i que singulars), amb una irrefrenable pulsio comuna per explicar històries, per fabricar ficcions amb materials d'altres ficcions. Tots dos comparteixen la realització tant del guió com de la part gràfica, amb la col·laboració ocasional d'autors amics, com es el cas de Christophe Blain, que en aquest àlbum aporta un estil molt àgil i encertades solucions gràfiques a les gens fàcils propostes narratives.

CHRISTOPHE BLAIN